

Altijd wat te leren...

Tiendoorrnige stekelbaars op Ameland

In oktober 2023 waren we een weekje op Ameland. Op een ochtend bezocht ik de meest noordwestelijke punt van het eiland. Er is daar vanaf zee gezien eerst een breed strand en dan een strook met lage duinen. Tussen deze strook en de oorspronkelijke hoge duinen ligt een gebied met aangepaste plantengroei en ondiepe plassen. Het grootste deel van dit groene strand is niet vrij toegankelijk en wordt beheerd als natuureservaat.

Tijdens deze wandeling over het pad tussen het groene strand en de hoge duinen kwam ik op het pad enkele ondiepe plassen (maximaal 10 cm diep) tegen. In één daarvan zag ik leven, onder andere een gewoon bootsmannetje. Door dit insect dacht ik dat het water in deze plas zoet was. Ook zag ik kleine dieren snel rondzwemmen. Geen idee of dit vissen, garnaltes of andere diertjes waren. Op de terugweg lukte het mij om ze te vangen. Het waren visjes met een lengte van $\pm 1,2$ cm. Eerst dacht ik dat het makreeltjes waren, maar het bleken harders te zijn. Naast het pad lagen ook enkele grotere ondiepe brakwater plassen, hier ving ik met één schep een flink aantal stekelbaarsjes. Ik had driedoorrnige verwacht, maar ik ving tiendoorrnige. Dit verbaasde mij want ik wist niet dat tiendoorrnige stekelbaars ook in brak- of zoutwater voorkwam. Ik ging ervanuit dat het water hier brak was en navraag bij Theo Kiewiet, hij brengt al het leven op Ameland in kaart, leerde mij dat in het Groene Strand zoet kwelwater omhoogkomt.

Zover ik weet ligt de eerste plek waar permanent zoetwater uitwatert op 16 km afstand van deze vindplaats, aan de waddenkant van het eiland. Uitspoeling vanuit dit punt lijkt mij onwaarschijnlijk. Ten westen van de vindplaats ligt een plas waar in het verleden vaker tiendoorrnige stekelbaars is gevangen. Echter, het is onduidelijk of deze plas een verbinding met zee heeft. Mogelijk dat er periodiek uitspoeling met hoogtij of hevige regenval plaatsvindt. Een andere mogelijkheid is dat de soort zich op de vindplaats voortplant. Maar, het water zou behoorlijk zout moeten zijn doordat het pad tijdens hoogtij (regelmatig?) overstroomt. Helaas ben ik er niet aan toegekomen om te kijken hoe hoog het water op het pad komt tijdens vloed of hoogtij. Maar het verschil in grootte van de plas van de ene op de andere dag was opvallend (het had die nachten niet geregend). De waarnemingen blijven voorlopig een mysterie.

Ik was zelf verrast door mijn waarneming en wilde graag meer weten over het voorkomen van tiendoorrnige stekelbaars in

Op en naast het pad tussen het groene strand en de hoge duinen op de noordwestelijke punt van Ameland trof ik tot mijn verbazing in enkele brakwaterplassen tiendoorrnige stekelbaarsjes aan. (Foto's: Ben van Wierst)

brak- en zoutwater, daarom ben ik de boeken in gedoken. Het blijkt dat de soort inderdaad in brakke wateren kan voorkomen. Zowel in Nederlandse literatuur als in veel buitenlandse literatuur wordt wel beschreven dat de soort ook in brakwater voorkomt. Voor Connecticut aan de oostkust van de VS wordt gezegd dat er binnenlandse zoetwaterpopulaties zijn, maar dat de meeste populaties zijn geassocieerd met brakwater. In een Japanse studie van Takaomi Arai is onder andere gekeken naar gehoorsteentjes en aan de hand hiervan wordt vermoed dat een deel van de populatie een anadrome levenscyclus heeft waarbij ze in zout/brak water opgroeien en naar zoetwater trekken om zich voort te planten.

Ben van Wierst